

VANĀCURA

KONIEC STARYCH CZASÓW

Biblioteka Pisarzy Czeskich i Słowackich

VLADISLAV

VANĀCURA

KONIEC STARYCH CZASÓW

z języka czeskiego przełożył Zdzisław Hierowski
Wstępem opatrzył Jacek Baluch

Kochanym Rodzicom
współautor i kust

24.12.71r

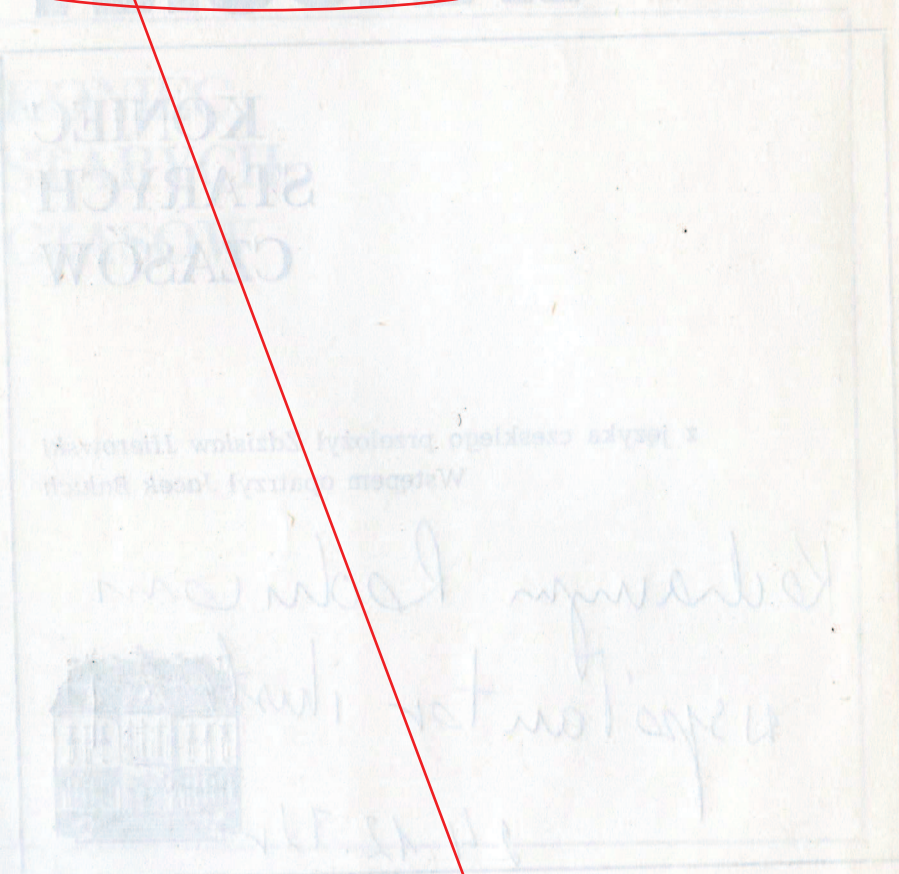

Wydawnictwo „Śląsk” Katowice

Tytuł oryginału
„Konec starých časů”

Opracowanie graficzne
Andrzej Czeczot i Stanisław Kluska

Współpraca fotograficzna Andrzej Strabel

Eksperyment i tradycja

„Vladislav Vančura wstrząsnął czeską prozą — nowy Wywidab”; trudno znaleźć formułę bardziej lapidarną, niełatwo metaforą tak celną i trafną przeniknąć do głębi istotę sztuki słowa czeskiego pisarza. Niech więc zdanie Františka Ksawerego Šaldy, najwybitniejszego czeskiego krytyka, zdanie skreślone pewnym gestem znawcy, a zestrojone przez miłośnika talentu autora *Końca starych czasów*, stanie się kluczem do pisarstwa jednego z najoryginalniejszych twórców, jakich znał język czeski.

1 *Konec starych czasów* jest dziełem pisarza dojrzałego; powieść tę wydał autor czterdziestotrzyletni w roku 1934, artysta w pełni sił twórczych, posiadający mocno zarysowane i odrębne miejsce w literaturze ojczyzny, a równocześnie silnie oddziaływujący na styl czeskiej prozy, ba — naśladowany już przez licznych epigonów!

Debiutował Vančura stosunkowo późno, w roku 1923, tomem opowiadań *Nurt Amazonki*, ale też od razu odnalazł w nim swój własny styl. Urodzony w roku 1891 wkroczył do literatury wspólnie z młodym pokoleniem lewicowej awangardy; „ojciec Vančura” był więc pierwszym przewodniczącym grupy Dziewięciosił (*Devětsil*), a jego wczesne utwory niosą

Mit Andrzej Czczot habe ich als Fotograf bei Buchillustrationen mitgewirkt.

Andrzej Czczot [edytuj]

Z Wikipedii, wolnej encyklopedii

Andrzej Czczot (ur. 27 października 1933 w Krakowie, zm. 9 maja 2012^[1] w Warszawie) – polski grafik i twórca filmów animowanych. Najbardziej znany jako autor rysunków satyrycznych i klasycznych filmów animowanych, ważnym obszarem jego twórczości jest również projektowanie grafiki użytkowej (plakaty, afisze, okładki i ilustracje książkowe).

Andrzej Czczot	
Data i miejsce urodzenia	27 października 1933 Kraków
Data i miejsce śmierci	9 maja 2012 Warszawa
Narodowość	polska
Dziedzina sztuki	rysunek grafika malarstwo film animowany
Ważne dzieła	<i>Eden</i>
Odznaczenia	
 Cytaty w Wikicytatach	

Spis treści

- 1 Życiorys
- 2 Proces o karykaturę
- 3 Nagrody
- 4 Zbiory książkowe rysunków
- 5 Przypisy
- 6 Linki zewnętrzne

Życiorys [edytuj]

Absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie (studiował w Katowicach na Wydziale Grafiki, filii krakowskiej ASP; dyplom w 1957). Internowany w czasie stanu wojennego. Od 1982 do 1997 mieszkał i pracował w USA.

Zadebiutował w tygodniku *Szpilki* w 1956. W PRL publikował rysunki w wielu tytułach; rozpoczął też współpracę z niemieckim *Pardonem* i amerykańskim *The New Yorker*. W czasie emigracji jego rysunki zamieszczały także *The New York Times* i *Wall Street Journal*; szwajcarski *Graphis* zamieścił w jednym z numerów z lat 80. monografię Czczota. Publikował w *Polityce* i *Nie*.

W 2002 zrealizował pełnometrażowy film animowany *Eden*, za który otrzymał Nagrodę Dodatkową Jury na 27 Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni. Bohater filmu dokumentalnego *Z Czczotem przez niebo i piekło* (2000, reż. Piotr Bikont).

15 grudnia 2008 z rąk ministra kultury i dziedzictwa narodowego Bogdana Zdrojewskiego odebrał Złoty Medal "Zasłużony Kulturze Gloria Artis"^[2].

Zmarł 9 maja 2012^[1] w związku z chorobą nowotworową, na którą zapadł na ponad rok przed śmiercią^[3].

Proces o karykaturę [edytuj]

W 1976 Czczot został pozwany do sądu przez aktora Ryszarda Filipskiego. Powodem był rysunek zamieszczony w tygodniku *Literatura*, na którym widniał solidnie uzbrojony bandyta, siedzący przy stole na tle afisza teatralnego o treści *Teatr Ludowy w Nowej Hucie – "Ryszard IV"*. Kierujący wówczas tym teatrem Filipski odebrał rysunek jako przekraczającą dopuszczalne granice krytykę swojej osoby.

Rysunek Czeczota miał w istocie piętnować zaangażowanie polityczne Filipskiego po stronie PZPR, szermowanie przez niego hasłami nacjonalistycznymi, zatrącającymi nieraz antysemityzmem^[potrzebne źródło]. Pierwsza wersja tego rysunku była nawet bardziej wymowna i dlatego została ocenzurowana. Na nim mężczyzna o rysach twarzy Filipskiego, w bryczesach i oficerkach, zaganiał tłum ludzi do przypominającego krematorium budynku oznaczonego szyldem Teatru Ludowego w Nowej Hucie.

Ponieważ Filipski był hołubiony przez rządzącą partię, jeszcze przed rozpoczęciem procesu Czeczota spotkało wiele szykan. Natychmiast stracił pracę w *Literaturze* (a miał tam stałą rubrykę), stał się bohaterem oszczerczej kampanii w partyjnej prasie, musiał meldować się cztery razy w tygodniu na posterunku milicji, był demonstracyjnie legitymowany w miejscach publicznych przez patrole MO, odbierał telefony z wyzwiskami i pogróżkami^[potrzebne źródło].

W czasie procesu Czeczota bronili Jan Olszewski i Stanisław Szczuka. Filipskiego wspierał na sali sądowej, podobnie jak on zaangażowany politycznie reżyser filmowy Bohdan Poręba^[potrzebne źródło]. Świadcami powołanymi przez oskarżenie byli m.in. Kazimierz Kutz i Jonasz Kofta. Kutz miał potwierdzić zeznanie Poręby, że w czasie spotkania towarzyskiego w jego mieszkaniu, Czeczot przyznał Porębie, że to syjoniści namówili go do wykonania inkryminowanego rysunku. Kofta miał opowiedzieć o podobnym stwierdzeniu Czeczota, które miał usłyszeć w czasie obiadu spożywanego w krakowskiej restauracji SPATiF w towarzystwie rysownika i jednego z aktorów Teatru Ludowego. I Kutz, i Kofta zgodnie zeznawali, że słowa Czeczota o syjonistycznej inspiracji, były żartem rysownika, który zakładał, że podpuszczeni przez niego Poręba i aktor teatru Ludowego powtórzą je Filipskiemu^[4].

Oskarżenie usiłowało dowieść Czeczotowi antysemityzm i nieposzanowanie obozu zagłady w Auschwitz. Oskarżenie wnioskowało tak z faktów, że jednym z elementów garderoby rysunkowego gangstera był tzw. mieczyk Chrobrego – symbol przedwojennej antysemickiej organizacji ONR oraz uzbrojenie gangstera stanowiła m.in. puszka osławionego gazu Cyklon B i pistolet Parabellum (element stereotypowego wizerunku żołnierza niemieckiego w czasie II wojny światowej).

Jesienią 1976 sąd skazał rysownika na sześć miesięcy więzienia w zawieszeniu, zasądził pokrycie przez niego kosztów procesu, wpłatę nawiazki na cele społeczne i nakazał Czeczotowi wystosowanie przeprosin^[5].

Dalekim echem procesu było internowanie Czeczota w 1981.

Nagrody ^[edytuj]

- 1970, 1971, 1973 – *Złota Szpilka*, nagroda przyznawana przez redakcję tygodnika *Szpilki*
- 1978 – *Brązowy Lajkonik* na Festiwalu Filmów Krótkometrażowych w Krakowie
- 2003 – *Eryk*, przyznany przez Stowarzyszenie Polskich Artystów Karykatury

Zbiory książkowe rysunków ^[edytuj]

- *Gumno*. Warszawa: Wydawnictwo Iskry, 1979. ISBN 83-207-0060-4.
- *Nic się nie zdarzyło!!!*. Warszawa: Wydawnictwo Czytelnik, 1980. ISBN 83-07-00118-8.
- *IFO – zidentyfikowane obiekty latające*. Gdańsk: Wydawnictwo KAW, 1980.
- *New York Fables. Bajki nowojorskie*. Nowy Jork-Chotomów: Verba, 1990. ISBN 83-85061-04-5.
- *Album przedśmiertny*. Warszawa: Wydawnictwo Iskry, 2008. ISBN 978-83-244-0084-3.

Przypisy

1. Onet.pl – Andrzej Czczot nie żyje. (<http://wiadomosci.onet.pl/kraj/zmarl-andrzej-czczot-znany-rysownik,1,5125729,wiadomosc.html>)
2. *Złota Gloria Artis dla Andrzeja Czczota* (http://www.mkidn.gov.pl/pages/posts/zlota_gloria_artis_dla_andrzeja_czczota-8.php) . mkidn.gov.pl, 16 grudnia 2008.
3. Monika Małkowska. *Śmierć rysownika* (<http://www.rp.pl/artykul/9149,872346-Zmarl-Andrzej-Czczot.html>) . „Rzeczpospolita”, 2012-05-09.
4. Kazmierz Kutz, *Klasy i ścinki*, Wydawnictwo Znak, Kraków 1999, str. 57–60.
5. Stanisław Podemski: *Pitawal PRL-u*. Warszawa: Wydawnictwo Iskry, 2006, s. 185-187. ISBN 83-244-0010-9.

Linki zewnętrzne [edytuj]

- Andrzej Czczot (<http://www.film Polski.pl/fp/index.php/416302>) w bazie film Polski.pl

Źródło „http://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Andrzej_Czczot&oldid=32349865”

Kategorie: Odznaczeni Złotym Medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis | Polscy rysownicy | Polscy satyrycy | Twórcy filmów animowanych | Urodzeni w 1933 | Zmarli w 2012

Tę stronę ostatnio zmodyfikowano 00:14, 10 sie 2012. Tekst udostępniany na licencji Creative Commons: uznanie autorstwa, na tych samych warunkach (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.pl>), z możliwością obowiązywania dodatkowych ograniczeń. Zobacz szczegółowe informacje o warunkach korzystania (http://wikimediafoundation.org/wiki/Warunki_korzystania).